

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci starostlivosti súdu o maloletého **J. K.**, bývajúceho u matky, zastúpeného kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, Banská Bystrica, dieťa rodičov PaeDr. J. S., bývajúcej v B. a Ing. E. K., bývajúceho v Š., zastúpeného JUDr. R. M., advokátkou v B., **o zvýšenie výživného na maloletého**, vedenej na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp.zn. 34 P 38/2012, o dovolaní otca maloletého proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 4. septembra 2012 sp. zn. 14 CoP 82/2012, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky **z r u š u j e** uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 4. septembra 2012 sp.zn. 14 CoP 82/2012 a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Banská Bystrica rozsudkom zo 17. apríla 2012 č.k. 34 P 38/2012-24 nanovo upravil vyživovaciu povinnosť otca voči maloletému J. K. tak, že výživné zvýšil na sumu 110 € mesačne, odo dňa 8. februára 2012. Zročné výživné od 8. februára 2012 do 17. apríla 2012 vo výške 81 € povolil otcovi splácať v 10 € mesačných splátkach spolu s bežným výživným pod hrozbou straty výhody splátok, počnúc dňom právoplatnosti rozsudku.

Proti tomuto rozsudku podal odvolanie otec maloletého. Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením zo 4. septembra 2012 sp.zn. 14 CoP 82/2012 jeho odvolanie odmietol. V odôvodnení uviedol, že odvolaním napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa bolo otcovi

maloletého doručované prostredníctvom poštového úradu. Podľa relácie pošty spôsob doručenia tohto rozsudku v zmysle § 47 ods. 2 O.s.p. bol dodržaný. Prvý pokus o doručenie zásielky obsahujúcej rozsudok dňa 30. apríla 2012 bol neúspešný. Rovnako bolo neúspešné aj opakované doručovanie vykonané dňa 2. mája 2012, a preto v tento deň bola zásielka uložená na pošte. Otec maloletého si zásielku počas úložnej doby na pošte nevyzdvihol, preto sa zásielka ako nedoručená vrátila Okresnému súdu Banská Bystrica dňa 23. mája 2012. Dňa 28. mája 2012 JUDr. R. M. osobne podala na Okresnom súde Banská Bystrica podanie, v ktorom oznámila, že otcom maloletého bola splnomocnená na zastupovanie v konaní, ktoré splnomocnenie zo dňa 10. mája 2012 v prílohe priložila. Zároveň požiadala o zaslanie písomností na ňou uvedenú adresu. Okresný súd jej žiadosti vyhovel a dňa 28. mája 2012 jej bol vyexpedovaný rozsudok, ktorý JUDr. R. M. prevzala 4. júna 2012. Dňa 19. júna 2012 JUDr. R. M. ako splnomocnená zástupkyňa otca podala na Okresnom súde Banská Bystrica odvolanie. Odvolací mal za to, že postup pri náhradnom doručovaní napadnutého rozsudku otcovi maloletého bol dodržaný, z toho dôvodu potom doručovanie rozsudku advokátke JUDr. R. M., ktorej bol doručený 4. júna 2012, bolo nadbytočné. V danej veci účinky riadneho doručenia prvostupňového rozsudku nastali dňa 23. mája 2012, pričom posledný deň odvolacej lehoty pripadol na deň 7. júna 2012. Z uvedeného dôvodu preto odvolací súd odvolanie podané po zákonom stanovenej lehote na podanie odvolania v zmysle ust. § 218 ods. 1 písm. a/ O.s.p. ako oneskorené odmietol.

Proti uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie otec maloletého, v ktorom uviedol, že v konaní došlo k vadám v zmysle § 237 O.s.p. Procesnú vadu konania, ktorá zakladá v danom prípade prípustnosť dovolania (§ 237 písm. f/ O.s.p.), vyvodzoval z toho, že postupom súdov mu bola odňatá možnosť realizovať procesné oprávnenia, ktoré mal ako účastník občianskeho súdneho konania. Jeho odvolanie bolo odmietnuté ako oneskorene podané, i keď neboli splnené procesné predpoklady pre tento postup (§ 218 ods. 1 písm. a/ O.s.p.). Odvolací súd vychádzal z nesprávneho zistenia, že bol dodržaný riadny postup pri doručovaní písomnosti, obsahujúcej rozsudok súdu prvého stupňa. Uviedol, že sa prvýkrát dozvedel o doručovaní zásielky zo súdu až 2. mája 2012 vo večerných hodinách, keď prišiel domov z práce, a nie dňa 30. apríla 2012, tak ako to uviedol v odôvodnení uznesenia odvolací súd. V uvedený deň si nemohol zásielku prevziať, nakoľko pošta už nebola v prevádzke a na druhý deň už v ranných hodinách nastupoval na kúpeľnú liečbu do Sanatória Dr. Guhra, Tatranská Polianka, vo Vysokých Tatrách, o čom predložil i písomné potvrdenie. Kúpeľná liečba trvala od dňa 3. mája 2012 až do dňa 24. mája 2012 a keďže sa počas celého tohto obdobia zdržiaval

iba vo Vysokých Tatrách, doma ani raz nebol, nemohol si z tohto dôvodu reálne prevziať doručovanú zásielku. Vzhľadom na to, že bol upovedomený o oznámení o doručovaní zásielky zo súdu, ihneď po nástupe na kúpeľnú liečbu kontaktoval advokátku JUDr. R. M., ktorej oznámil, že vie o doručení zásielky zo súdu, túto si však nemohol reálne prevziať a požiadal ju o prevzatie právneho zastúpenia v prejednávanej veci. O tejto skutočnosti bezodkladne informoval aj prvostupňový súd, keď asistentku sudkyne Okresného súdu v Banskej Bystrici JUDr. M. K. požiadal o doručenie rozhodnutia svojej právnej zástupkyňi JUDr. R. M. a zároveň jej vysvetlil aj dôvody, prečo si nemôže doručovanú zásielku prevziať. Trvalo určitý čas, kým právnej zástupkyňi doručil splnomocnenie a na základe tohto splnomocnenia si prevzala dňa 4. júna 2012 právna zástupkyňa JUDr. R. M. osobne na súde predmetné rozhodnutie a v lehote 15-tich dní od doručenia rozhodnutia podala odvolanie, ktoré následne odvolací súd odmietol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom, skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.), či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci dovolanie smeruje proti uzneseniu. Uznesenia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. Podľa § 239 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ak a/ odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, b/ odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenských (§ 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p.) na zaujatie stanoviska. Dovolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa odmietlo odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p. Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide

o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

V ustanoveniach § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. nie je uvedené uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bolo odmietnuté odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa. Prípustnosť dovolania proti napadnutému uzneseniu preto z § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. nevyplýva.

Procesnú prípustnosť dovolania by vzhľadom na to zakladala len procesná vada konania v zmysle § 237 O.s.p. Dovolací súd je ex lege povinný skúmať, či v konaní nedošlo k niektorej z vád vymenovaných v tomto ustanovení. V zmysle § 237 O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (aj uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Dovolateľ procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. nenamietal; existencia vád tejto povahy ani nevyšla najavo. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

So zreteľom na obsah dovolania dovolací súd osobitne skúmal, či v konaní nedošlo k procesnej vade v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia, je procesne nesprávny postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odníme možnosť realizovať procesné oprávnenia priznané mu v konaní za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv.

Súdna prax dospela k záveru, že ak odvolací súd nesprávne odmietol odvolanie ako oneskorené, odňal tým účastníkovi konania možnosť konať pred súdom (R 23/1994). So zreteľom na to a tiež s prihliadnutím na podstatu argumentácie otca maloletého, ktorou odôvodňoval procesnú prípustnosť jeho mimoriadneho opravného prostriedku, bolo

v dovolacom konaní potrebné posúdiť správnosť záverov odvolacieho súdu o dni doručenia prvostupňového rozhodnutia z hľadiska jeho správnosti.

Právna úprava doručovania v občianskom súdnom konaní plní veľmi významnú funkciu. Súd totiž môže konať a rozhodovať len vtedy, ak má riadne preukázané, že účastníci dostali všetky písomnosti, prijatie a znalosť ktorých je predpokladom ďalšieho postupu v konaní, použitia opravného prostriedku, prostriedkov procesnej obrany a ochrany a ďalších úkonov, ktoré je prípustné urobiť len v zákonom alebo súdom ustanovenej lehote. Obzvlášť doručovanie súdnych rozhodnutí vo veci samej je nevyhnutným predpokladom právoplatného skončenia veci, prípadne i vykonateľnosti súdneho rozhodnutia (ak je rozhodnutie vykonateľné bez ohľadu na právoplatnosť). Doručovanie ovplyvňuje skúmanie procesných podmienok základného konania, odvolacieho konania, ako aj konania o mimoriadnych opravných prostriedkoch.

Právna úprava doručovania preto plne rešpektuje záujmy účastníkov konania a nevyhnutnosť ich úplného a účinného informovania prostredníctvom tohto procesnoprávneho úkonu. Ak nebola písomnosť doručená správne, podľa predpisov upravujúcich tento úkon, má to priamo za následok vadnosť, nezákonnosť doručenia, s ktorou vadou sú spojené závažné procesnoprávne účinky; ak došlo k vadnému doručeniu rozhodnutia alebo ho súd vôbec opomenul doručiť, nemôže rozhodnutie nadobudnúť právoplatnosť.

Pre vznik fikcie doručenia zakotvenej v § 47 ods. 20 O.s.p. ("... ak si adresát zásielku počas jej uloženia nevyzdvihne, považuje sa deň, kedy bola zásielka vrátená súdu, za deň doručenia, i keď sa adresát o uložení nedozvedel) je predpísané súčasné splnenie nasledovných podmienok : a/ možnosť náhradného doručenia nie je zákonom vylúčená (viď napr. § 114 ods. 4 O.s.p.), b/ adresát písomnosti nebol pri doručovaní zastihnutý, hoci sa v mieste doručenia zdržoval, c/ doručovateľ nezastihnutého adresáta vhodným spôsobom upovedomil, kedy príde písomnosť doručiť znova (s uvedením dňa a hodiny), d/ druhý pokus o doručenie zostal taktiež bezvýsledný, e/ adresát písomnosti bol vhodným spôsobom upovedomený o uložení písomnosti na pošte alebo orgáne obce, f/ adresát si zásielku v úložnej lehote od upovedomenia nevyzdvihol.

Miesto, deň a spôsob doručenia zásielky sa preukazuje doručenkou, ktorú pošta vracia späť odosielajúcemu súdu. Príslušnou poštou vystavená doručenka zachytávajúca postup

pri doručení, vrátane údajov vyžadovaných ustanovením § 47 ods. 2 O.s.p., osvedčuje pravdivosť toho, čo je v nej uvedené, ak nie je preukázaný opak. Doručenka vrátená súdu osvedčuje súdu vykonanie doručenia a čas doručenia, kým nie je preukázaný opak. Tento dôsledok však môže nastať len vo vzťahu k tomu, čo je na doručenke uvedené. Pokiaľ doručenka neobsahuje údaj, že sa adresát v mieste doručenia zdržoval, nie je osvedčené, či táto podmienka náhradného doručenia je splnená. V takomto prípade je povinnosťou súdu vykonať šetrenie na zistenie jej splnenia, pričom nie je povinnosťou účastníka, ktorému bolo doručované poštou, navrhnúť dôkazy na preukázanie svojho prípadného tvrdenia, že sa v čase doručovania v mieste doručenia nezdržoval z dôvodu, že účastník konania nemá povinnosť preukazovať opak toho, čo nie je osvedčené. Preto záver súdu o účinnom náhradnom doručení bude možný len vtedy, ak bude zistené, že adresát sa v mieste doručenia v čase doručovania zdržoval.

Zákonná konštrukcia umožňujúca náhradné doručenie vychádza z toho, že adresát sa v čase doručenia (v určitý konkrétny deň) fakticky zdržiava v mieste doručenia a má z tohto dôvodu možnosť si doručovanú zásielku bezprostredne po náhradnom doručení prevziať alebo vyzdvihnúť. Gramatický výklad slov „hoci sa v mieste doručenia zdržuje“ nemôže byť iný len ten, že zákon vyžaduje a predpokladá, že adresát sa v dobe doručovania v mieste doručenia skutočne zdržuje a že len nebol zastihnutý tam, kde má doručovateľ písomnosť doručiť. Zdržovanie sa v mieste doručenia v podstate teda znamená, že sa adresát každodenne vracia do svojho bytu, čo by bolo vylúčené, ak by bol v čase doručovania v nemocnici, na dovolenke, keby sa vracal do svojho bytu len na soboty a nedele, pretože sa inak zdržuje na inom mieste a pod. Obsah slov „hoci sa v mieste doručenia zdržuje“ je teda vecou konkrétneho prípadu.

V predmetnej veci odvolací súd vychádzal len z údajov na doručenke písomnosti, ktorou bol doručovaný rozsudok súdu prvého stupňa otcovi maloletého dieťaťa, nezaoberal sa dôvodmi, pre ktoré bol opätovne doručovaný rozsudok dňa 4. júna 2012 JUDr. R. M. zo strany súdu prvého stupňa a sám si bez dostatočných podkladov vyhodnotil, že pre náhradné doručenie rozsudku prvého stupňa boli splnené zákonné podmienky.

Vzhľadom na význam práva na súdnu ochranu v právnom štáte pre záver o nesplnení podmienok konania nepostačuje iba pochybnosť o ich splnení, ale nesplnenie podmienok

konania musí byť preukázané mimo rozumných pochybností. V prípade, ak všeobecný súd nemá záver o nedodržaní zákonom ustanovenej procesnej lehoty na podanie opravného prostriedku preukázaný mimo rozumných pochybností, musí vychádzať z predpokladu, že opravný prostriedok v zákonnej lehote podaný bol (tak napr. III. ÚS 331/04 a III. ÚS 249/08).

Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že nebolo mimo rozumných pochybností preukázané, že sa otec maloletého dieťaťa, ktorému bol doručovaný odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa, zdržiaval v čase doručenia rozhodnutia súdu prvého stupňa v mieste doručenia tak, aby si reálne mohol doručovanú písomnosť prevziať. Preto ak odvolací súd ako oneskorene podané odmietol jeho odvolanie, odňal mu svojím konaním a rozhodnutím právo, aby na základe jeho včas podaného odvolania bolo ním napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa preskúmané odvolacím súdom .

Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že odvolací súd odňal otcovi maloletého dieťaťa možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.), lebo odmietol jeho odvolanie ako oneskorene podané, i keď procesné predpoklady pre tento postup neboli dané. Námietka dovolateľa o existencii procesnej vady konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. je preto opodstatnená.

Výskyt niektorej z väd uvedených v § 237 O.s.p. je dôvodom, pre ktorý dovolací súd musí napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť (§ 243b ods. 1 O.s.p.). Vzhľadom na to Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil (§ 243b ods. 1 a 2 O.s.p.) a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd aj o trovách dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 21. augusta 2013

**JUDr. Soňa Mesiarkinová, v.r.
predsedníčka senátu**

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová